

T

KWALITEIT VAN LICHAMELIJKE OPVOEDING

Op initiatief van bijzonder hoogleraar Paul De Knop en in samenspraak met de lerarenopleidingen lichamelijke opvoeding is halverwege 2002 onder auspiciën van het Mulier Instituut het project 'Kwaliteit van lichamelijke opvoeding' gestart¹. Het project is onlangs afgerond². U wordt in dit topic in kort bestek geïnformeerd over enkele van de deelonderzoeken die zijn uitgevoerd. **Door: Harry Stegeman**

Het project 'Kwaliteit van lichamelijke opvoeding' is in de loop van 2002 gestart met een oriëntatie- en programmeringsfase. In deze fase zijn onder meer gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van belangrijke 'spelers in het veld' (KVLO, ALO's, NOC*NSF, NISB, SLO e.a.) over de thema's waarop het onderzoek zich zou moeten richten. Voorts is aan een veertigtal bestuursleden van afdelingen van de KVLO gevraagd welke onderzoeksvragen zij bij voorkeur beantwoord zouden willen zien.

PROGRAMMALIJNEN

Een en ander gaf aanleiding om voor de volgende programmalijnen te kiezen.

1 Gewenste effecten van lichamelijke opvoeding

Het ging hier om het vaststellen van de, in de ogen van de leerlingen, de leraren lichamelijke opvoeding en 'de samenleving', gewenste effecten (in termen van te realiseren doelen en activiteiten) van de lichamelijke opvoeding.

2 Gerealiseerde effecten van lichamelijke opvoeding

In deze programmalijn ging het erom zicht te krijgen op de, in de ogen van de leerlingen, de leraren en 'de samenleving', daadwerkelijk gerealiseerde effecten van de lichamelijke opvoeding.

3 Kenmerken van en voorwaarden voor kwaliteitsvolle lichamelijke opvoeding

Oogmerk was hier zicht te krijgen op de kwaliteit van enkele wezenlijke voor-

waarden voor het realiseren van kwaliteitsvolle lichamelijke opvoeding (d.i. lichamelijke opvoeding die wenselijk geachte effecten realiseert).

4 De actuele sportgerichtheid van de lichamelijke opvoeding

In deze programmalijn ging het erom een beeld te schetsen van die onderdelen van de praktijk van de lichamelijke opvoe-

Concentratie

FOTO: ANITA RIEMERSMA

ding, waarbij sprake is van samenwerking en/of afstemming tussen de school en buitenschoolse aanbieders van sport en bewegen.

5 Naar een instrument voor vakspecifieke kwaliteitszorg

Het beoogde product was hier een instrument ten behoeve van de bewaking en verbetering van de kwaliteit van de lichamelijke opvoeding op schoolniveau door onderwijsgeevenden zelf.

DEELONDERZOEKEN

In de tweede fase van het project (2004-2006) zijn de volgende deelonderzoeken uitgevoerd:

1 Aspecten van de kwaliteit van de lichamelijke opvoeding

(onderzoekers: Stegeman, Bax, Hoekman en Slotboom)

Centrale doelstelling van dit onderzoek was een beeld te krijgen van (aspecten van) de gebruikerskwaliteit, de maatschappelijke kwaliteit, de proceskwaliteit en de productkwaliteit van de lichamelijke opvoeding in het primair en voortgezet onderwijs.

2 Wat gebeurt er in het bewegingsonderwijs? (Timmers)

Dit onderzoek richtte zich op de kwaliteit van de lichamelijke opvoeding in de tweede fase van het voortgezet onderwijs,

met in het bijzonder aandacht voor het functioneren van vaksecties. De onderzoeksvragen waren: (1) wat leren leerlingen in de lessen bewegingsonderwijs? en (2) hoe wordt het vak op school gegeven en wat is de kwaliteit daarvan?

3 Kwaliteit van LO in het voortgezet onderwijs (Van Mossel en Stegeman)

In dit onderzoek luidde de centrale vraagstelling: in hoeverre is er een relatie tussen enerzijds de kenmerken van leerlingen en van de vaksectie lichamelijke opvoeding en anderzijds de kwaliteit van de lichamelijke opvoeding in het voortgezet onderwijs (zoals ervaren door de leerlingen)?

4 De professionalisering van leraren lichamelijke opvoeding (Oldeboom)

Dit onderzoek beoogde zicht te geven op de wijze waarop leraren lichamelijke opvoeding bij blijven in hun vak. Er waren twee onderzoeksvragen: (1) hoe houden leraren lichamelijke opvoeding hun deskundigheid op peil? en (2) wat verstaan leraren lichamelijke opvoeding onder goede lichamelijke opvoeding?

5 Het leren van sportopleiders (Faber)

In dit onderzoek stonden de volgende vragen centraal: (1) hoe leren opleiders? en (2) wat is de invloed van de leeromgeving op het leren van opleiders?

U vindt in de hiernavolgende artikelen de belangrijkste resultaten van de deelonderzoeken 2 tot en met 5. Elk van de bijdragen sluit af met enkele aanbevelingen.

In een van de komende nummers wordt aandacht geschonken aan deelonderzoek 2 en wordt tevens gekeken naar de bijdragen van de vijf deelonderzoeken tezamen aan het realiseren van de doelstellingen van de genoemde programmalijnen.

¹ Harry Stegeman (Mulier Instituut) was projectleider. Vanuit de ALO's participeerden Hilde Bax (Hogeschool van Amsterdam), Kees Faber en Edwin Timmers (Hanzehogeschool Groningen), Ger van Mossel (Haagse Hogeschool en SLO), Bruno Oldeboom (Christelijke Hogeschool Windesheim) en Marijke Slotboom (Fontys Hogescholen).

² Er is de afgelopen jaren met regelmaat in de *Lichamelijke Opvoeding* verslag gedaan van opzet en (tussentijdse) opbrengsten van het project. Het eindverslag van het project in boekvorm verschenen: Harry Stegeman (red.) (2007). *Naar beter bewegingsonderwijs. Over de kwaliteit van lichamelijke opvoeding*. Nieuwegein/'s-Hertogenbosch: Arko Sports Media/W.J.H. Mulier Instituut.

Correspondentie: h.stegeman@mulierinstituut.nl

